

Posudek magisterské diplomové práce

Název práce: Užití moderní duchovní hudby v liturgii katolické církve v českých zemích

Autorka: Milada Polívková

Vedoucí práce: Mgr. Ing. Zdeněk Demel

Hodnocení formální stránky:

Předložená práce má 78 stran textu a 5 stran seznamu literatury s 68 tituly. Seznam je abecední a strukturovaný s kategoriemi bible a církevní dokumenty, bibliografie, nepublikované texty, zpěvníky, internetové zdroje autorizované a internetové zdroje neautorizované.

Odkazy na literaturu jsou činěny formou poznámek pod čarou, kterých je celkem 218. Jsou provedeny pečlivě v souladu s metodickou pomůckou TF JU a ve zkrácené formě, takže poznámkový aparát je velice přehledný. Chyba se vyskytla jen v pozn. 125, kde je špatně uvedená internetová adresa mezinárodního festivalu PRAMET JAZZ 2007 (správně má být http://www.dksumperk.cz/?ID=jazz_2007.html, stejně tak v seznamu literatury), v pozn. 203 je chyba v adrese internetového knihkupectví Kosmas (správně má být <http://www.kosmas.cz/knihy> a nikoli <http://www.kosmams.cz/knihy>, stejně tak v seznamu literatury), pozn. 208 je zbytečná, ale naopak chybí odkaz v pozn. na s. 68 k příběhu písně *Červíčku Jákobův*. Citace jsou psány kurzívou, na s. 46, 61 a 65-66 však na to autorka zapomněla.

V textu je poměrně málo gramatických chyb. Upozorňuji jen na nejednotné psaní instrukce o církevní hudbě: někde autorka píše *Musicam sacram*, někde *Musicam Sacram* (s. 16-17). Podobně u jednoho hudebního žánru: někde *Gospel*, jinde *gospel*. A v odst. 6.1.3 je v nadpise označujícím jednu ze skupin provozujících spirituály uvedeno místo *Geshem* nesprávně *Gestem*. Na s. 47 je nesprávně uvedeno jméno Eda Summerlinga („Summerlin“). Hrubé gramatické chyby jsou v celé práci jen dvě (s. 19 a 44).

Hodnocení obsahové stránky:

Práce je rozvržena do osmi kapitol. První kapitola je věnována tomu, co se říká v SZ o užívání hudebních nástrojů a zpěvu k chvále Hospodina a co se lze dozvědět z NZ o kořenech křesťanské liturgické hudby. V této souvislosti bych upozornil, že autorka mohla v odst. 1.3 „Hudba a zpěv v Novém zákoně“ uvést ještě další chvalozpěvy/hymny užívané pravděpodobně v křesťanské liturgii (Ef 1, 3-10; F(p) 2,6-11; Ko 1,12-20).

V druhé kapitole se autorka zabývá církevními dokumenty 20. stol., které pojednávají o hudbě v liturgii. Nejprve však zaměřuje pozornost na problém definice církevní hudby vůbec. Uvádí zde čtyři, podle různých přístupů k otázce. Z církevních dokumentů zmiňuje MP papeže Pia X. *Tra le sollecitudini*, 6. kapitolu konstituce *Sacrosanctum concilium* a instrukci *Musicam sacram* z roku 1967.

V třetí kapitole autorka pojednává o požadavcích kladených ze strany církevních dokumentů na hudbu užívanou v liturgii. Aby hudba mohla nalézt uplatnění v liturgii musí mít všeobecný charakter, musí se vyznačovat posvátností, musí podporovat činnou účast věřících při slavení liturgie a musí respektovat průběh liturgického roku. V závěru kapitoly se pak uvádějí charakteristiky jednotlivých částí propria a ordinária.

Čtvrtá kapitola práce je věnována otázce užití hudebních nástrojů. Autorka uvádí, že všechny církevní dokumenty vyzdvihují varhany jako nejvhodnější nástroj pro liturgii a o vhodnosti ostatních nástrojů mluví jen všeobecně, stejně tak o nevhodných nástrojích. Je zde však možno pozorovat rozdíl mezi *Tra le sollecitudini* na jedné straně a *Sacrosanctum*

concilium a *Musicam sacram* na druhé straně v tom, že posledně jmenované už konkrétně nevyjmenovávají zakázané nástroje. V této kapitole bych autorce vytknul jen výrok, že Bůh stvořil hudební nástroje (s. 28) a nesprávný termín „obětování“, užitý pro obřad přípravy darů (s. 31).

Pátá kapitola se zabývá počátky moderní duchovní hudby ve světě a jejím vývojem v Československu. Moderní duchovní hudba se u nás objevuje v 60. letech a nachází postupně uplatnění i v liturgii reformované Druhým vatikánským koncilem. Jejím šíření bylo bráněno ze strany komunistického režimu a někdy též ze strany (starších) duchovních. Přesto však se pěstování „rytmických mší“ na různých místech republiky udrželo a doznalo pak dalšího rozvoje po změně politického systému. V této kapitole bych chtěl jen korigovat název hudební skupiny působící v kostele sv. Kříže v Praze na Příkopech. Jmenovala se *Giovani* (na s. 34 a 77 chybně uvedeno *Giovanni*).

Šestá kapitola pojednává o jednotlivých hudebních žánrech moderní duchovní hudby. Autorka zde vyjmenovává spirituály, gospel song, jazz, křesťanský rock, křesťanský folk, zpěvy z Taizé a elektroakustickou duchovní hudbu (ta však nenašla v liturgii uplatnění). Pojednání je strukturováno tak, že je nejprve nastíněn vývoj žánru ve světě, pak jeho uplatnění v českých zemích a nakonec jeho nejvýznamnější interpreti u nás. Musím zde upozornit na několik drobných nesrovnalostí. První je na s. 48 ohledně roku koncertního provedení *Jazz Suite on the Mass Text*. Druhá je na s. 52-53, kde se autorka snaží vytýčit čtyři kritéria pro posouzení vhodnosti křesťanského rocku pro liturgii církve, ale v textu nelze zřetelně rozlišit, která to jsou. Na s. 56 autorka přiznává skupině *Spirituál kvintet* přední místo na folkové scéně, když ji ale předtím (správně) zařadila mezi interprety spirituálů (s. 41), zatímco mezi „folkaře“ opomenula zařadit duo Paleček a Janík (s. 57).

Sedmá kapitola práce obsahuje pojednání o zpěvnících nových křesťanských písní. Za komunistického režimu vyšly (jako samizdat) zpěvníky *Nová křesťanská píseň*, *Hlaholík*, *Magnificat* (v cizině) a *Cantate*. Po roce 1989 pak vyšla celá řada dalších zpěvníků, z nichž je v katolickém prostoru nejrozšířenější *Hosana* (3 díly). Autorka jako nejstarší uvádí zpěvník *Nová křesťanská píseň* (1970). Vzhledem k tomu je tedy třeba považovat její dataci zpěvníku *Hlaholík* do roku 1968 na s. 66 za zřejmé nedopatření, zvláště když pak v seznamu literatury uvádí rok 1970 (jak je uvedeno na prvním listu tohoto zpěvníku).

Poslední kapitolu své práce autorka nazvala Prognózy do budoucna. Ale o prognózách se zde mnoho nemluví. Namísto toho autorka nepřiměřeně generalizuje tři případy provozování nových křesťanských písní při liturgii jako doklad (velké) rozšířenosti tohoto jevu v katolické církvi v českých zemích. To by se však muselo prokázat důkladnou statistickou studií. Tuto kapitulu tedy považuji v práci za nadbytečnou.

Závěr:

Předložená diplomová práce představuje zdařilý příspěvek k pojednání o nových křesťanských písních v liturgii katolické církve v českých zemích a splňuje tak požadavky k tomu, aby byla přijata k obhajobě.

V Českých Budějovicích dne 20.8.2007

Zdeněk Štuml